

Počítače místo překladatelů?

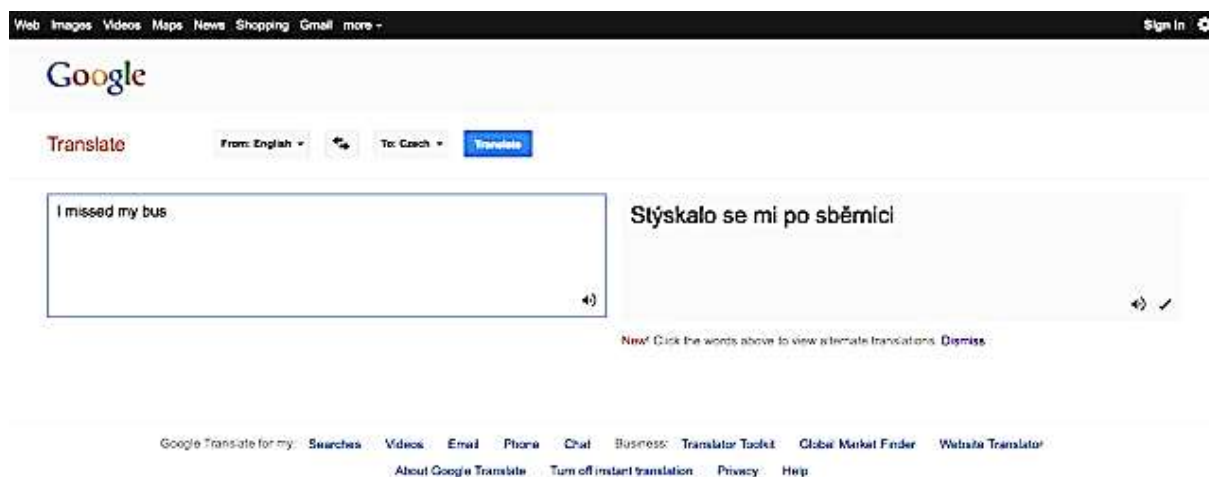

První počítač (nebo spíš programovatelný elektromechanický kalkulátor), dlouhý skoro 16 metrů a vážící téměř 5 tun, byl sestaven roku 1943 Howardem H. Aikenem. Až v roce 1975 byl ale na trh uveden první masově prodávaný počítač. Od té doby se technika stále vyvíjí a počítače nám postupně ulehčují životy čím dál tím víc. Jednou z mnoha věcí, kterou počítače ale neumí, je nahradit člověka v překládání z jednoho jazyka do druhého.

Problém strojového překladu, tedy překladu z jednoho jazyka do druhého pomocí počítače, spočívá v tom, že počítače neumějí přirozeně porozumět jazykům. Zatímco lidé porozumí významu textu a pak ho vyjádří v jiném jazyce, počítače zkrátka přeloží slovo od slova. Tlumočník navíc rozumí a analyzuje všechny vlastnosti textu, což vyžaduje důkladnou znalost gramatiky, sémantiky, syntaxu a ustálených slovních spojení v obou jazycích. Samozřejmě v dnešní době existuje i v České republice mnoho úspěšných akademických i komerčních systémů, jako například APACĚ, RUSLAN, PC Translator, Transen, Skik nebo Eurotran, některé z nich už umějí i časovat a skloňovat česká slova, ani tyto moderní systémy ale neumějí úplně nahradit lidskou inteligenci a studium jazyka jako to umí jazyková škola.

Podíváme-li se na problematiku strojového překladu ještě konkrétněji, zjistíme, že největší problém tkví v otrockém překládání vět. Počítače nezmění slovosled a věta má proto stejnou strukturu jako v původním textu. Přeložený text pak nezní přirozeně. Stejně tak počítač nedokáže spojit nebo naopak rozdělit dvě věty, zatímco tlumočníci to dělají dost často. Počítače nám také můžou z kladné věty udělat zápornou a naopak, a to hlavně kvůli různým časům a kvůli tomu, že každý jazyk používá zápor ve větě jinak. Dalším problémem je terminologie, jelikož některá slova mají v jiném jazyce víc významů nebo se naopak nedají vyjádřit jinak než spojením více slov. Například anglické slovo "miss" znamená kromě slečny

také minout, vynechat, propást, přeslechnout, zmeškat nebo nechytit. Slovní spojení "I missed the bus" nám sice například Google Translate správně přeloží jako "Zmeškal jsem autobus", řekneme-li ale "I missed my bus", frázi, která česky doslova znamená téměř nepoužívané "Zmeškal jsem svůj autobus", ale anglicky se normálně používá, počítač nám vygeneruje "Stýskalo se mi po sběrnici". V neposlední řadě je pak problém s překladem vlastních jmen, jelikož nám počítače přeloží například Pana Zrzavého jako Mr. Red. Počítač sám od sebe nerozezná, která slova by přeložit měl a která ne.

Na druhou stranu ale počítače tlumočnickům můžou dost významně ulehčit práci. Poskytnou jim kvalitní podklad pro editaci, což se hodí hlavně u odborných textů. Tlumočnick tak nemusí neustále zadávat slova do slovníku. Také ulehčí práci při překladu různých oficiálních názvů, jako třeba různá nařízení, normy nebo instituce, jelikož v těch je téměř vždy přesný a bezchybný. Pokud se ale tlumočnick rozhodne pracovat se strojovým překladem z těchto důvodů, měl by počítat i se zápory. Po počítačovém překladu nedává zhruba ze 60% věta vůbec žádný smysl, takže ji musí tlumočnick nakonec stejně přeložit sám, což je ztráta času. Navíc není úplně jednoduché přivyknout na editaci textu přeloženého strojovým překladem a za překlad, který může být kvůli počítači mylný, je stále zodpovědný překladatel. Výuka angličtiny je do jisté míry zkrátka nenahraditelná.

Zdroj: Jazykové centrum